

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 4

ZATERDAG 26 JANUARI 1924.

Foto Gilletta.

ROTSFORMATIES EN PLANTENGROEI AAN DE AZURKUST.
HOOGGELEGEN TUINEN MET EEN RIJ HOOGGE DADLPALMEN, AFGEWISSELD MET ANDERE
EXOTISCHE PLANTEN. IN DE LAAGTE, RECHTS, EEN AANPLANTING VAN DEN BITTEREN
ORANJEBOOM (CITRUS BIGARADIA) VOOR DE BEREIDING VAN DE NEROLI- OF ORANJEBLOESEM-
OLIE UIT DE WELRIEKENDE BLOEMEN. HYÈRES.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

IN DE DUISTERE RIMBA. UIT HET HOOGDUITSCH DOOR WILHELM VOLZ (4).	BLZ. 38
ROTSFORMATIES EN PLANTENGROEI AAN DE AZUURKUST, DOOR DR. H. VAN CAPPELLE, GEÏLL. BLZ. 37, 40—42	
DE POORT VAN HET BISSCHOPS- OF STADHOUDERSHOF TE UTRECHT, DOOR A. L., GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 43
SNEEUW IN 'T VOLKSGELOOF, DOOR F. W. DRIJVER	„ 43
MENSCH EN GODSDIENST IN HINDOESTAN, DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 44—47
DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN MR. SERLES, DOOR W. B. M. FERGUSON (4).	BLZ. 47
EEN HERINNERING AAN DE VORSTPERIODE, ILLUSTR.	„ 48

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

IN DE DUISTERE RIMBA.

SUMATRA'S OERWOUDE EN OERMENSCHEN.

4) *Uit het Hoogduitsch*
DOOR WILHELM VOLZ.
HOOFDSTUK II.

VAN MALEIERS EN VAN DEN INDISCHEN VOLKSGEEST

NA een reis van tien dagen met mijn boot, was ik blij, eindelijk aan land te kunnen stappen. Al was mijn reis ook in vele opzichten bijzonder interessant geweest en al had ik ook veel nieuws gezien, toch had het lange stilzitten mij stijf gemaakt en het gedwongen nietsdoen mijn veerkracht verslapt. Maar mijn oude activiteit en arbeidslust begonnen te herleven, zoodra ik weer vasten grond onder mijn voeten voelde. Ik liet de bagage aan land brengen en genoot van de vrije natuur; de zon brandde op ons neer, onbelemmerd kon ik een blik om mij heen werpen. Aan de overzijde lag het dorp met zijn strohutten onder de kokospalmen verscholen; 't scheen een aanzienlijk dorp te zijn. Over het dorp heen keek ik in de verte. Daar strekten zich de nu nog kale, onbebouwde rijstvelden uit. Daar tusschen lagen tuinen met vruchtboomen; velden met ananassen; uitgestrekte maïslanden en aanplantingen van zoete aardappelen. Blauwgroen tegen de lucht afgeteekend verhief zich daarachter het oerwoud. Uit de verte klonk het eigenaardig trillende, doffe concert van de siámangs 1), de muziek van het oerwoud. Schuw verzamelden zich op een eerbiedigen afstand eenige mannen in gescheurde kleren en een troepje halfnaakte en naakte kinderen. Nu kwam ook het dorps hoofd naderbij om mij te begroeten, zooals een oud inlandsch gebruik hem gebiedt. 't Was een klein, mager, tandeloos oud mannetje, wiens beenen als stokken uit morsige, bonte wijde broekspijpen staken; hij droeg een vuile sarong om de heupen. Uit een nauw, kort blauw jasje stak zijn buik naar voren met de rimpelige, bruine huid. Bij wijze van groet bracht de Dipati zijn handen aan 't voorhoofd en reikte mij vervolgens, met een diepe buiging, zijn hand; toen ging hij met gekruiste beenen op den grond zitten en bleef zonder iets te zeggen om zich heen kijken. Zijn blik scheen zonder eenige belangstelling rond te waren; naar de boot, naar de rivier, de verte in — maar in werkelijkheid nam hij al mijn bezittingen nauwkeurig

1) Langarmige aap.

in zich op. Zoo bleef hij geruimen tijd zitten. Toen haalde hij een zakje te voorschijn, zocht even en nam er vervolgens eenige groene sirih-blaadjes uit; na ze één voor één bekeken te hebben, koos hij er een uit en borg de andere op. Hij streek het blad met zijn dunne vingers glad en nam er een mooi versierd, koperen doosje, dat hij voorzichtig opende; daaruit haalde hij een stukje pittige gambir, dat hij op het blaadje legde; daarbij kwam nog een stukje betel en wat witte kalk. Netjes werd nu het blad dichtgevouwen, tot een pakje te grootte van een walnoot; nu kwam er uit een bonten gevlochten tabakszak nog een klein beetje tabak die tot een balletje werd samengerold; hoffelijk werd mij dat alles samen aangeboden. Ik bedankte er voor, met de opmerking, dat ik niet gewoon was om betel te kauwen, en bood hem toen van mijn kant een sigaar aan. Die nam hij met een buiging aan; stak haar achter zijn oor; nam de betelpruim achter zijn kiezen en het tabaksballetje onder zijn bovenlip. Toen krabde hij zich de heupen, wendde zich om en sprak een paar onverstaanbare woorden tot een zijner mannen. Intusschen waren Djinal, Dullah en de stuurman bij mij komen zitten. Weer keek de Dipati om zich heen, nam het tabaksballetje uit zijn mond en spoog het roodbruine speeksel ver van zich weg; wreef vervolgens met het balletje over zijn afgebrokkelde tanden heen en stopte het weer onder zijn bovenlip. Toen begon hij mij mannen eenige vragen te stellen. Waar kwamen wij vandaan? Waar wilden wij heen? Enz. (Het geldt voor een groot onbeleefdheid om iemand rechtstreeks naar zijn naam enz. te vragen). Langzamerhand werd het gesprek algemeen en kon ik mijn verlangen kenbaar maken, dat ik vijftien dragers noodig had, om mijn bagage verder te brengen. Voor alle werd nu het doel van mijn reis en de weg, dien ik nemen zou, besproken en werd ik verder uitgehoord. Deze gewoonte, om iemand zoo nauwkeurig naar zijn naam en hoedanigheden naar zijn reis en reis-doel te vragen, spruit niet slechts uit nieuwsgierigheid voort, maar is een aardig, oud gebruik uit het oerwoud; men kan geen inboorling in het oerwoud ontmoeten, die zich niet — al ging 't dan wat minder officieel — aan hetzelfde kruisverhoor heeft moeten onderwerpen. Hij ligt een diepe beteekenis in; het oerwoud is zoo vol gevaren dat menigeen er niet uit terug keert; zoo iemand kan men dan opzoeken en zijn spoor volgen. Voor den ongeduldigen Europeaan duurt dit ceremonieel wel wat heel lang, maar de inlander heeft den tijd; geen opwinding; geen haast. Eerst kwam het moeilijkste ter sprake: het onderhandelen over de dragers. De Depati fluisterde met zijn mannen; toen werd de prijs genoemd; deze was ontzettend hoog. Maar dat is zoo de gewoonte. Na lang heen en weer praten werd de prijs aannemelijker, maar ik kwam al heel gauw tot de ontdekking, dat op een dure plaats was beland. Intusschen was men eenige mensen gaan halen, met wie de Depati en mijn begeleider om beurten onderhandelden. Heel veel animo was er niet. Lang werd er over en weer gepraat; alles werd nauwkeurig overlegd en van alle kanten bekeken; ieder gaf op zijn beurt zijn meening te kennen, die dan uitvoerig uit één werd gezegd. Eindelijk waren er eenigen bereid om mee te gaan; opnieuw werden er mensen naar het dorp gestuurd om anderen te halen, en na eidelooze besprekingen was ten laatste het gewenste aantal dragers bij elkaar gezocht. Nu werd het nu kunnen komen; het was al middag — toch maar vast begonnen, al bereikten we het naast bijzijnde dorp slechts. De Depati nam, zeer in de vormen, afscheid van ons, en zonscheidden wij. Ik betaalde de roeiers en spoedig daarop was de boot achter de eerste bocht verdwenen, het laatste wat mij nog met de beschaafde wereld verbonden had — nu bevond ik mij alleen in het onmetelijke oerwoud. Daar kwamen reeds een paar koelies aan, om mij te zeggen, dat ze niet met mij mee konden gaan; de een had een zieke moeder; de tweede kreeg geen toestemming van zijn grootvader en de derde had een vrouw, die op sterven lag. Ik zond Dullah naar het dorp, om plaatsvervangers op te zoeken. Nieuwe besprekingen volgden, die eindelijk een goed gevolg schenen te hebben. Er waren al meer dan twee uren verlopen; daar kwamen een paar koelies aan. Zij hurkten bij ons neer, draaiden een sigaret en wachtten. Zoo zoetjes aan kwamen er meer en Djinal begon de bagage te verdeelen. Nieuwe bezwaren, dit pak was te groot, dat te zwaar — 't derde te breed; verscheidenen trokken zich terug — nieuwe onderhandelingen. Weer werden nieuwe mensen gezocht; er bleken er nog lang niet genoeg te zijn; eenigen

van hen zijn eenvoudig weggelopen en zijn nergens te vinden. Weer wordt alles opnieuw besproken en toegelicht; er wordt eindeloos veel gepraat en er worden eindeloos veel sigaretten gerookt. Langzamerhand begin ik wanhopig te worden; het woord „bitjára”, dat „overleggen” beteekent, is het best met „geduld” te vertalen. Als ik al de uitvluchtjes zou geloofd hebben, dan moest het heele dorp ziek zijn, opsterven liggen of al dood zijn; ze moesten juist allemaal trouwen en ze hadden juist allen een kwaden droom gehad. ☒ De werkelijke reden is echter duidelijk te doorzien: niemand heeft er zin in, zich een weinig in te spannen; de rijstooft is zoo juist binnengebracht, ze hebben dus genoeg te eten. Waarom zou men dan werken? Waar heeft men dan zooveel geld voor nodig? Daarenboven is de bewoner van Zuid-Sumatra trotsch en hij doet niet graag dienst als koelie; hij heeft een grooten dunk van zich zelf, is verwaand en hoort zich zelf graag spreken; vandaar dan ook dat eeuwige „bitjára”, overleggen. Toch gelukte het ons ten laatste — na er eens flink achterheen gezeten te hebben — om den troep in beweging te krijgen; wel was het heel laat geworden, maar de hoofdzaak voor mij was, dat er beweging in gekomen was. ☒ Om te beginnen maakte ik in het dorp Suru Langun, dat een paar dagreizen verder lag, een soort hoofd-kwartier; dat was dan een gemakkelijk uitgangspunt voor mijn verdere tochten. Hier probeerde ik voeling te krijgen met de bevolking; ik wilde ze leeren kennen en ik wilde ook vooral, dat zij mij zou leeren kennen. ☒ Allereerst besloot ik naar een flinken helper uit te zien; een invloedrijken inlander van goede afkomst, die veel gereisd had en met het land en de bevolking goed bekend was. Hij zou altijd voor de noodige dragers moeten zorgen, gidsen moeten opzoeken en ons van voldoende voedselvoorraad enz. moeten voorzien en verder moeten onderhandelen met de inboorlingen. Want ik had al gemerkt, dat mij dat alles anders veel tijd zou kosten. Invloeden van buiten af zijn bij deze Maleiers nog zoo goed als niet te bemerken; het oude inlandsche recht, de adat, die zij van hun oerouders overgeërfd hebben, is hier nog in gebruik, het geheele ceremonieel, waarmede ik ontvangen was, had mij dat al gezegd. Soms is het lastig, soms echter heel gemakkelijk en plezierig als men met de Adat bekend is en weet hoe er mee om te gaan; het lastige gedeelte zou Si Nipin, mijn helper, op zich moeten nemen. Ik kende de Adat, althans die van Oost-Sumatra en Zuid-Borneo, niet die van het Oeloe-Rawas-gebied, waar ik mij bevond. Het is het ergste wat den inboorling kan overkomen, wanneer men van hem moet zeggen: „dia tida tau ádat”, „hij kent de Adat niet”, d.w.z. „hij weet zich niet behoorlijk te gedragen.” Wij overbeschaafde Europeanen moesten daar eens een voorbeeld aan nemen! Als een Europeaan de maleische Adat kent en zich daaraan houdt, dan geniet hij de voorrechten van een vooraanstaand persoon, ja, zelfs van een Radja. Houdt men zich er niet aan, dan sluit men zich zelf tot op zekere hoogte buiten. In den omgang met de inlanders behoort men zich aan de voorgeschreven gewoonten te houden; de inlander blijft steeds vrij onderdanig, maar, brengt de Adat hem in al te groote moeilijkheden, dan zal ook hij zich er niet langer aan storen. ☒ Al spoedig was ik op een prettigen voet met de menschen gekomen. In 't algemeen kon ik 't goed met ze vinden; wel zijn ze vrijer en zelfbewuster dan de bevolking van de kleine Riltanaten aan de oostkust, maar ze blijven steeds voorkomend en beleefd. Blijft men ergens wat langer, zoodat het nieuwe er een weinig afgaat, dan worden ze soms wat vermeteler, niet hinderlijk vrijpostig, maar toch iets vrijer; maar men kan ze toch zonder veel moeite weer op een afstand houden. Altijd blijven ze dienstvaardig, ik mag wel zeggen: gehoorzaam. Zelden heb ik met onwilligheid te doen gehad. Als men zich maar de moeite getroost de innerlijke drijfveeren van hun denken en handelen te leeren kennen, dan is het gemakkelijk genoeg om met ze om te gaan. Ze zijn vroolijk, zooals alle Maleiers trouwens zijn, ze lachen graag en zijn altijd voor een grap te vinden; bij ons gelooft men, dat de bewoners der warme luchtstreken opvliedend en warmbloedig zijn; voor de Maleiers echter geldt dit in 't geheel niet; zij zijn eerder flegmatisch en hebben, in aansluiting daarmee, weinig energie. Ook behoort de befaamde trouweloosheid der Maleiers tot de sprookjes. Ze hebben daarentegen veel eergevoel en zijn heel gauw beleedigd (ze hebben een geheel andere opvatting dan wij over wat eigenlijk een beleediging is) en al heel gauw komt de kris voor den dag!

☒ De Maleiers hier, zijn echte menschen van het oerwoud, armelijke menschen, die hun geheele leven tegen het oerwoud moeten vechten. Rijst vormt het hoofdbestanddeel van hun voedsel; zij wordt op de „ladangs”¹⁾ verbouwd; er wordt een gedeelte van het oerwoud gerooid en afgebrand; op deze stukken wordt de rijst verbouwd. Maar de bodem hier geeft slechts twee oogsten; daarna wordt er weer een nieuw terrein opgezocht en de oude akker wordt weer aan de zorg van het oerwoud toevertrouwd en is na een paar jaar reeds met een hoogen, bijna ondoordringbaren opslag begroeid; pas na een tiental jaren kan men er weer rijst op verbouwen. Slechts dan, wanneer men voortdurend blijft rooien en verbranden, zal ten laatste het oerwoud terugwijken en langzamerhand wordt de plaats ingenomen door het hooge steppengras en de alang-alang, vermengd met laag struikgewas. Vele van deze dichtgegroeide akkers liggen om het dorp heen. Maar de dorpen zijn klein en liggen ver van elkander; zoo liggen ze dan met de hen omringende steppen en oasen van vruchtentuinen in de onmetelijke, maagdelijke Rimba. ☒ Vele honderde jaren geleden zijn de Maleiers, als een visschersvolk van de kust, hierheen getrokken; zij hebben de groote rivieren gevolgd en daar aan de oevers dier rivieren hebben zij het oerwoud een plaats ontworsteld en zoo zijn zij in voortdurenden strijd met het oerwoud gebleven. Het oerwoud levert hun hout en boombast, bamboe en palmstroo voor hun hutten; het levert hun den grondslag van hun cultuur; het beheerscht hun leven en hun denken. Zoo leven zij op hun cultuureiland midden in het oerwoud en van het oerwoud. De cultuureilanden liggen alleen aan de groote rivieren; hoe verder men het gebergte inkomt, hoe kleiner, armoediger en zeldzamer zij worden; daartusschen liggen honderde en duizende, ja tienduizende vierkante kilometers van dit maagdelijk oerwoud, die zelden of nooit door een Maleier betreden zijn. Zoo leven zij geheel afgezonderd, eigenlijk zonder dat de buitenwereld invloed op hen gehad heeft; toch is het niet meer het natuurvolk, het visschersvolk, zooals hun voorouders dat waren; de invloed der cultuur heeft zich in den loop der jaren ook hier doen voelen; de cultuur die er thans heerscht is langzamerhand tot hen gekomen. De rijstbouw, de weefkunst, het ijzer en nog zooveel meer, zijn van buiten af tot hen gekomen, en dat alles vergemakkelijkt den strijd om hun eenvoudig bestaan, ja, het maakt dat bestaan mogelijk. Deze cultuur is van Indischen oorsprong en de Indische invloed is wel tot vóór twee duizend jaren in den Maleischen archipel na te gaan en op verscheidene plaatsen heeft zich deze invloed van de kust naar het binnenland uitgebreid. In het begin der middeleeuwen heeft de Indische cultuur van het Boeddisme en het Brahmaïsme in Java een hooge bloeiperiode bereikt, die ver in 't rond haar stempel gedrukt heeft; ook in Palembang, in Zuid-Sumatra heeft zij haar invloed doen gevoelen. ☒ De invloed dier cultuur is diep het binnenland ingedrongen en heeft het primitieve visschersvolk een hoogere beschaving geschonken, en saamgesmolten met de oude godenleer en de vereering der voorvaderen, beheerscht dit Hindoeïsme nog heden het denken en voelen van den Maleier in het binnenland. Wel is waar zijn de oude rijken door den Islam beroerd en de Mohammedaansche propaganda heeft zich ver langs de rivieren uitgebreid en de meeste inboorlingen, zelfs die van Oeloe Rawas, noemen zich dan ook Mohammedanen, maar dat is maar een heel oppervlakkig vernisje; zij kennen den Islam zoo slecht, dat zij zich zelfs niet aan de eenvoudigste Mohammedaansche geboden houden. Bedehuizen vindt men er zoo goed als niet; het eenige wat zij uit den Islam hebben overgenomen is het neerzien op den ongeloofige. Van een Europeeschen invloed is hier in de binnenlanden zoo goed als niets te bespeuren, hoewel het alles aan Nederland behoort en er verscheidene kleine vorstendommen door een Hollandschen landraad worden geregeerd, doch slechts zeer zelden komen er Europeanen in deze afgelegen streken, zóó zelden, dat het mij zelfs meermalen gebeurd is, dat kleine kinderen huilend en schreeuwend van mij weg renden als zij mij zagen aankomen, zooals zij dat bij ons doen voor een „zwarte”; ja, het is mij gebeurd, dat de buffels met hun bijziende, wijdopengespalkte oogen mij nieuwsgierig stonden aan te staren en zich dan opeens snuivend omwendden en hevig verschrikt in een lomp galop van mij wegholden. (*Wordt vervolgd*)

1) Hooge, niet geërrigeeerde akkers.

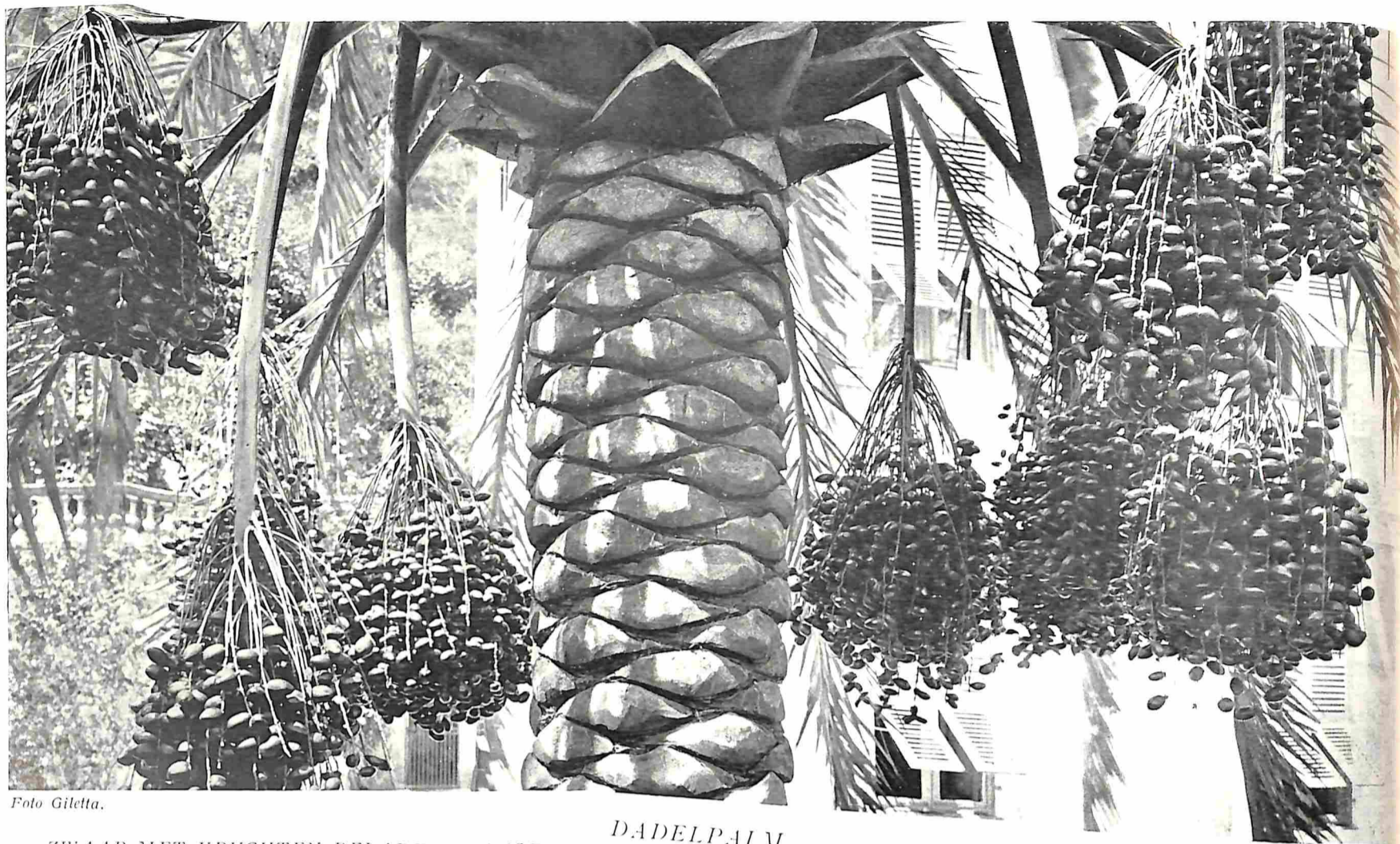

Foto Giletta.

DADELPALM.
ZWAAR MET VRUCHTEN BELADEN, HANGEN DE TROSSEN UIT HET ONDERSTE KROONGEDEEITE NAAR BENEDEN.
TE HYÈRES EN OP ANDERE GOED-BESCHUTTE DEELEN VAN DE AZUURKUST KOMEN DE DADELS TOT RIJPHEID.

ROTSFORMATIE EN PLANTENGROEI AAN DE AZUURKUST.

WIE kent, al is het slechts door woord of beeld, de door zoovele dichters en schrijvers bezongen, ongeëvenaarde Riviera de steil uit het azuurblauw der Middellandsche Zee oprijzende kuststrook niet, die met recht den naam Azuurkust draagt. Het zou overbodig schijnen, voor dit aardse paradijs, dat reeds van de vroegste tijden af, verschillende uit het Zuiden en Oosten komende volken heeft aangetrokken en hun langer of korter tijd tot verblijfplaats heeft gestrekt, hier nogmaals de aandacht te vragen, ware het niet, dat ik deze gebenedijde kuststrook uit een ander gezichtspunt dan in gewone landschapsbeschrijvingen wil trachten te schilderen, in het bijzonder ten gerieve van den waren natuurliever, die gaarne aan het verband der dingen zijn aandacht schenkt, en wien eene verklaring van het hedendaagsche landschap uit zijn verleden niet onverschillig is. Wanneer hij mij op mijne tochten wil vergezellen, zal hij er niet mede kunnen volstaan, mij naar de bekende mondaine winterverblijfplaatsen als Cannes, Nice, Monte Carlo, Menton en zoovele andere, te volgen, doch hij zal zich ook naar minder gemakkelijk bereikbare plaatsen langs de kust moeten begeven, en nu en dan langs steile heiligen naar zee moeten afdalen, ten einde een blik te kunnen werpen in de hier en daar tot miniatuur-fjorden verwijde spleten, aan welke het westelijk gedeelte der Azuurkust zoo rijk is, en die tot hare vele natuurwonderen behooren. Gedurende de ongeveer 12 uren lange reis van Parijs naar Marseille in de zoo geriefelijk ingerichte, snelloopende treinen van de Compagnie P. L. M. zal mijn reisgenoot reeds ervaren, hoeveel leerzamer voor hem de vele veranderingen zijn, die hij op dit lange traject in het landschap waarneemt, wanneer hij zich te voren de grondbeginselen der aardkunde, in het bijzonder der formatie, heeft eigen gemaakt. Om de voornaamste dier veranderingen, die kort voor Marseille optreedt, en die met het oog op ons onderwerp de bijzondere aandacht verdient, door den sluier der duisternis niet onopgemerkt te laten voorbijgaan, overnachten wij te Lyon. Het is n.l. voorbij Valence, dat het nauwe dal zich plotseling verwijdt en de spoorlijn een golvende vlakte binnentreedt; de atmosfeer wordt als met een tooverslag doorschijnender, de tot hertoe bewolkte hemel maakt

plaats voor een helder blauwe lucht, de platte daken, aan de woningen van Provence eigen, verschijnen en de olijf, de karakteristieke boom van het Zuiden, treedt in steeds toenemend aantal op — kortom, wij hebben het Noorden achter ons gelaten en zijn het gebied der Middellandsche zee genaderd. Vruchtbare vlakten maken nog korten tijd plaats voor de verlaten, steenige woestenij van la Crau, maar plotseling ratelt de trein den, in den kalksteen uit de krijtperiode aangelegden 5 K.M. langen tunnel door, die ons het zonnige Zuiden zal binnen voeren. Terecht is het schouwspel, dat ons uit de tunnel komend verrast, een lichtexplosie genoemd. De groote havenstad Marseille verheft zich amphitheatrisch tegen het lichtgrijs getinte kalksteengebergte, en het onmetelijk diepblauwe watervlak en het blauwe hemelgewelf wedijveren met elkander om de kust den naam Azuurkust waardig te maken. Een blik op de kaart leert, dat de Fransche Zuidkust een golvende lijn volgt, die in het Westen landwaarts ingebogen is, in het Oosten zeewaarts vooruitspringt. Het eerste gedeelte, dat zich van de Pyreneeën tot aan de Rhône-delta uitstrekt, en de omranding vormt van de Golf du Lion, bezit lage oevers, die door de voortdurende aanslibbingen geen blijvend vorm hebben. Het tweede vooruitspringende deel is hoog en bergachtig, vertoont zich op vele plaatsen als steil uit de zee oprijzende klippen, en is door voorliggende rotspartijen of eilanden tegen de sterke branding beschermd. Marseille ligt ongeveer in het midden, waar beide kustgedeelten in elkander overgaan. Den aandachtigen beschouwer der kaart moet het opvallen, dat het Provençaalsche gebergte bij Marseille plotseling aan de kust afbreekt, op dezelfde wijze als de tegenoverliggende tot geweldige hoogte uit de Golf du Lion oprijzende Pyreneeën aan de andere zijde dezer golf afbreken. De meening, die zich bij ieder dadelijk opdringt, dat beide gebergten volkomen bevestigd, hebben geologische onderzoekingen volkomen bevestigd. Deze toonden aan, dat de horizontale spanningen, die door afkoeling en inkrimping van het binnenste der aarde in de korst van onze planeet optreden tot tectonische bewegingen aanleiding geven, die veelvuldig door verzakkingen langs breuklijnen tot uiting komen. Deze verzakkingen langs spleten hebben in het gebied der Middellandsche Zee

landsche Zee een groot gedeelte gehad in het tot stand komen van zijn tegenwoordige geografische gesteldheid, en meer in het bijzonder moet de Golf du Lion door een bekkenvormige verzakking, door een z.g. ketelbreuk tot stand gekomen zijn.

De geheele kust van Marseille tot Menton aan de Italiaansche grens doet zich als een aaneenschakeling van meer of minder begroeide hoogten en steile klippen voor, die doorgaans niet hoger zijn dan 500 tot 600 M. Zoo kunnen de ketenen van Sainte-Baume ten N.W. van Toulon, eenige toppen van les Maures, het Massief van l'Estérel en de steile kalksteenrotsen, waartegen de stad Grasse ten N.N.W. van Cannes, reeds ware bergen heeten, daar ze zich tot hoogten van 1200 tot 1700 M. boven den zeespiegel verheffen. Maar de voortdurend hoger oprijzende etages en plateaux, die het bodemrelief vormen, gaan op hun beurt geleidelijk in de besneeuwde Alpentoppen over, terwijl zij zich aan de andere zijde nog verder dan de kustlijn in onderzeesche plateaux voortzetten, wier hoogste punten als eilanden of als klippen boven het zeeoppervlak uitsteken.

Belangrijk voor den toerist zijn de Isles de Hyères tegenover de stad van dien naam, en de Iles de Lerins vóór Cannes.

De verheffingen langs de kust behooren nu niet, zooals het een oningewijde zou toeschijnen, tot een evenwijdig aan de kust loopenden bergketen van eenzelfde gesteenteformatie. Integendeel, men kan in groote trekken de Azuurkust in vier afdeelingen verdeelen, die door verschillende geologische gesteldheid en dientengevolge ook door het verschillend uiterlijk een ieder gemakkelijk opvallen. De Gapeau, die door de heerlijke vlakte van Hyères stroomt, als „le Jardin d'Hyères” beroemd, en de eveneens recht op de kust toeloopende Argens, die aan de ongezonde moerassen van Frejus het aanzijn heeft gegeven, bepalen de grenzen der drie eerste afdeelingen, terwijl op korten afstand van de vlakte van Laval, die door de Siagne is afgezet, de vierde afdeeling een aanvang neemt, die onmiddellijk met Cannes de rij der beroemde winterstations van de Riviera opent. De eerste afdeeling bestaat met uitzondering van enkele geïsoleerde punten, waar andere gesteenten aan den dag treden, uit kalksteen der onderste krijtformatie, die wij overal langs de

kust ontwikkeld vinden en die wij op het traject Marseille—Toulon van uit den trein in kale of slechts weinig begroeide bergtoppen of kammen en in talrijke door de verweering eigenaardig gemodelleerde kleinere rotspartijen zien optreden, aan welke het volk veelal bijzondere namen heeft gegeven. Nu eens zien wij de kalksteenbanken sterk geplooid, dan weder schuin overeind staande, het resultaat der spanningen, die hier eertijds in de aardkorst hebben geheerscht. Achter Toulon, tegen het kalkgebergte gebouwd, verheffen zich de loodrechte lichtgrijze kalkmuren van de Faron en de Coudron, resp. 502 en 703 M. hoog, die voor de verdediging van de stad belangrijke steunpunten zijn. Het kustgedeelte tusschen Marseille en la Ciotat draagt een bijzonderen stempel. De branding heeft hier n.l. in vereeniging met de chemische erosie overal in de steile kalkklippen meer of minder diepe inhammen gevormd, die in het Provençaalsch „calanques” genoemd, met miniatuur-fjorden te vergelijken zijn. Van het kleinste begin, ondiepe gleuven aan de kalkwanden tot aan de breede en diepe „calanques” van Sormiou en Morgiou treft men hier een reeks van overgangen aan, die een gedetailleerde kaart dezer kust op kantwerk doen gelijken. Het altijd stille en tot op den bodem heldere water in deze inhammen, al is de zee buiten ook nog

Foto Gilletta.

TUSSCHEN DE PORFIERKLIPPEN VOOR DE KUST VAN SAINT-RAPHAËL.

zoo bewogen, de heerlijke tinten, die het water bij verschillende belichting aanneemt, de vele miniatuurstranden vóór de ondiepe inhammen, dit geheel lokt op den Zondag vele Marseillanen aan, die in hun ranke zeilbootjes, dikwijls in de vroege er op uitgaan, en eerst tegen den avond, doorgaans met den voorraad visch voor de beroemde „bouillabaise” huiswaarts keeren. Zoodra wij de tweede afdeeling, het massief van les Maures zijn binnengetreden, is het alsof wij in een geheel ander land zijn aangekomen. De in allerlei grillige vormen optredende kalksteenhoogten, zich in reusachtige trappen verheffende, met hun doorgaans kale oppervlakten, hunne lichtgrijze tinten, met de eindeloze olijf-aanplantingen en wijnvelden aan de hellingen en aan den voet, met de witstoffige wegen — dit landschap, dat ons van Valence af had vergezeld, houdt plotseling op, waar de spoorlijn zich ten Oosten van Toulon naar het Noorden ombuigt, om de dalen te volgen, die de noordelijke omranding van dit massief vormen. Terecht wordt dit massief door de geologen het primitieve eiland der Var genoemd, omdat de daar voorkomende gesteenten tot de oudste vormingen

Foto Gilletta.

AFGERONDE, GRILLIG GEVORMDE PORFIER-ROTSSEN VOOR DE KUST VAN SAINT-RAPHAËL.

RECHTS BOVEN DE SLAPENDE LEEUW („LION DE MER”).

Aan het strand liggen de bladfragmenten en wortelstukken van een zeewier (*Posidonia*), benevens de merkwaardige ballen („*Oegagropyle de mer*”) in tal van overgangen, door de branding uit de vezels der wortelstukken samengerold.

der aardkorst ((het Archaeische terrein) behooren, vertegenwoordigd door gneiss, glimmerschiefer en andere kristallijne schiefers, door granietdoorbraken doorsneden. Deze samenstelling drukt den stempel op het landschap, dat afgeronde bergtoppen vormt, die bij het ondergaan der zon nu en dan een verrukkelijke amethystkleur aannemen („Alpes bleues”). Tot aan de toppen is het gebergte, wegens de vruchtbare verweeringskorst dezer gesteenten, met een dicht kleed van dennen, eiken en kastanjes bedekt. In de eenzaamheid der schaduwrijke valleien bewondert men de veelal hoge rose- of violetgekleurde muren, die wegens de vele over den bodem verspreid liggende mica als met zilverblaadjes overstrooid zijn. ☒ De groote verspreiding van dennen in dit massief (de zee-den vooral op de kwartsrijke schiefers,

als gneiss en glimmerschiefer, de Alep-den voornamelijk op den kristallijn geworden leistenen of phyllieten) heeft van oudsher wegens het hoge harsgehalte dezer boomen een groot gevaar voor boschbranden opgeleverd, die in den afgelopen zomer het land wederom zoozeer geteisterd hebben. ☒ Welk een tegenstelling bieden deze bergwouden van les Maures met de heerlijke vlakte van Hyères in het Westen, door de Capeau afgezet en terecht „le Jardin de Hyères” genoemd. Hyères, Hyères-les-Palmiers, het oudste winterstation van de Azuurkust, heeft dezen naam te danken aan de bevoorrechte ligging tegen de zuidelijke helling van het hoge schieferterrein van les Maures, de berggroep, die zich ten Westen van het eigenlijke massief van les Maures verheft. Overal verrijzen statige palmenrijen langs de lanen en in de parken van het nieuwe stadsgedeelte, terwijl de vlakte een aaneenschakeling is van kwekerijen van allerlei exotische gewassen, als palmen, aspidistras, speciaal voor export naar het Noorden, of van boomvarens, araucaria's voor onze oranjariën. Ieder oogenblik wisselen terreinen voor de cultuur van tal van snijbloemen, die ons in het kille klimaat een weinig vreugde zullen brengen, met dichte aanplantingen van perziken of van oranjeappelen en citroenen af, terwijl elders groote uitgestrektheden voor de cultuur van groenten, als erwten, boonen, artisjokken en zelfs kool worden gebezigd.

☒ Voegen we hier nu nog bij de vele gemakkelijke wandelingen in de naaste omgeving, en de eenvoudige, werkzame bevolking, die slechts voor een klein deel van de exploitatie van vreemdelingen leeft, dan heb ik Hyères geschetst als het Eldorado van den waren toerist. ☒ Bij den overgang van het massief van „les Mauves” naar de derde afdeling, die van l'Estérel, buigt de lijn der P.L.M., die de noordelijke omranding van het massief had gevolgd, zich westwaarts door het dal der Argens, om bij Frejus, de belangrijke militaire havenstad tijdens de Romeinsche heerschappij, de kust te bereiken, die de lijn tot aan Menton nu niet meer verlaten zal. ☒ In de derde afdeling, die van „l'Estérel”, zijn de gesteenten der Permische forschiefers, die het landschap een zeer bijzonder karakter geven, nemen de stollingsproducten der porfiereruptions,

die de permische periode hebben gekenmerkt, een groot aandeel aan de vorming van den bodem. ☒ De groote verbrediging van het porfiergesteente, dat een buitengewoon hardheid bezit, drukt een bijzonderen stempel op het karakter van het landschap. De berghellingen zijn er veel steiler, de lijnen veel scherper; kortom het landschap, dat zich voor de cultuur niet leent, is woest en eenzaam, en met zijn dichtwouden, waarin dennen en eiken de overhand hebben, en zijn diepe verlaten kloven, is het van oudsher als toevluchtsoord van roovers en moordenaars berucht geweest, zóó zelfs dat eertijds in Provence „passer pour l'Estérel” spreekwoordelijk doodsgevaar beteekende. ☒ Sedert kort is ook l'Estérel voor den toerist toegankelijk gemaakt en kan men van Saint-Raphaël tot Cannes het land per rijtuig of per automobiel doortrekken en de rotsvormen bewonderen, die in phantastische schoonheid voor de beroemde Dolomieten van Tyrol niet onderdoen. ☒ Men behoeft echter het land niet binnen te dringen, om zijn wonderen te kunnen aanschouwen. In de onmiddellijke nabijheid van het station l'Estérel-Trayaz kan men de onvergelykelijke schoonheden van zijn kust bewonderen. Van de hoogste toppen van l'Estérel (600 M.) schieten reusachtige wortels van bloedroode porfier tot in de diepten der Middellandsche Zee. De uit het azuurblauwe water oprijzende steile klippen, de diepe kloven, miniatuur-fjorden gelijk, ook hier „calanques” genoemd, de soms op dieren gelijkende porfier-massas („Lions de mer” van St. Raphaël, die op vele plaatsen vóór de kust uit den zeespiegel verrijzen, de wonderschoone kleurcontrasten, die het bloedrood van het porfiergesteente, het azuurblauw der zee, het lichtert blauw getinte hemelgewelf en het verrukkelijke groen der dennen bij verschillende belichting te voorschijn roepen, zijn in woorden niet weer te geven. ☒ Maar de verrukking stijgt ten top, wanneer men met kalme zee tusschen de porfierklippen van l'Estérel doorkaart, en tenslotte een der calanques binnendringt en van het miniatuur-zandstrandje achterin een blik naar buiten werpt. Hier zijn de lichteffecten onbeschrijfelijk schoon, want ieder oogenblik veranderen de tegenstellingen tusschen de schitterende wervegetatie op den

Foto Giletta.

AGAVE AMERICANA OP DEN MUUR VAN EEN LANDHUIS TE HYÈRES.

De 7 M. hooge bloeistengels rijzen als kandelaars uit de stekelige bladrozetten op.

bodem van het onbewogen water — een natuurlijk aquarium gelijk — de bloedroode tinten van het gesteente en het azuurblauw der zee. ☒ Maar nog meer wijzigingen in het uiterlijk der kust wachten ons: wij verlaten dus het schitterende natuurmonument, dat l'Estérel heet, om hetzij per trein, hetzij langs de Corniche d'or, den fraaien weg van de Var in dat van les Alpes Maritimes over te gaan. ☒ Legt men het traject l'Estérel-Trayaz-Cannes per trein af, dan is de plotselinge overgang naar een geheel ander landschapsbeeld nog overweldigender. Met merkbaar grooter gesteente heen, dat in den spoedig volgende tunnel het geweld van den voortschietenden trein als ratchende donderslagen doet klinken, die sommige reizigers angstig stemmen. ☒ Doch alles verandert met een tooverslag, wanneer de trein

buiten den tunnel treedt en de verrukkelijke golf van la Napoule heeft bereikt. Rechts de azuurblauwe golf, links de met een onmetelijke plantenserre te vergelijken kuststrook, badende in het volle licht der zuidelijke zon — zonder merkbaren overgang zijn wij een Oostersch land binnen gereden. ☒ In het gezicht van dit sprookjesland onderbreken wij onze kustreis.

(Wordt vervolgd).

DR. H. VAN CAPPELLE.

De poort van het Bisschops- of Stadhoudershof te Utrecht.

☒ Naast den Domtoren hadden de kerkvorsten van het Sticht zich in de middeleeuwen een paleis gebouwd — gemeenlijk Bisschopshof genoemd — dat met zijn gekanteelden weergang onmiddellijk deed denken aan een burcht, een passend verblijf voor de geestelijke en tegelijk wereldlijke heerschers, die het krijgsbedrijf eenszins verafschuwden. Na de zegepraal der Hervorming in de oude Bisschopsstad veranderde het Paleis der kerkvorsten van bestemming, en werd tot verblijfplaats voor de Stadhouders en andere aanzienlijke personen ingericht. Het verloor, door 't aanbrengen van groote vensters en andere veranderingen, §wel veel van zijn middeleeuwsch karakter, maar bleef toch een merkwaardig, schilderachtig gebouw, dat niet — als elders — den naam Prinsenhof ontving, maar dien van Stadhoudershof. Amalia van Solms verbleef er in de laatste jaren van haar leven. Toen in het tweede Stadhouderslooze tijdperk de overbodigheid van een „Stadhoudershof“ al te duidelijk bleek, verkochten de Staten het gebouw in 1707 — aan Gravin Douairière van Aldenburg. Nog wat later werd Jhr. Johan Daniel d'Ablaing van Giessenburg er eigenaar van. ☒ In 1805 viel het slot onder sloopershanden. Sinds dien herinnert niets meer aan deze verblijfplaats der Bisschoppen, tenzij dan de eenvoudige maar fraaie poort van den slothof, die echter — in 1634 gebouwd — eigenlijk slechts spreekt van den tijd, toen het Bisschopshof reeds Stadhoudershof was geworden. Op de plaats waar zich eertijds de hoge muren van het Bisschopshof verhieven, is in de 19e eeuw een bloemkwekerij aangelegd, die er nog steeds te vinden is, en waartoe de 17e eeuwse Stadhouderspoort een in haar monumentaliteit zonderling-aandoende toegang verleent. Niets verraadt, dat zich op dit vreedzame plekje in de schaduw van den Domtoren eenmaal de woning der Stichtsche kerkvorsten bevond.

Foto C. Steenbergh.

DE POORT VAN HET BISSCHOPS- OF STADHOUDERLIJK HOF
AAN DE SERVETSTEEG TE UTRECHT.

A. I.

SNEEUW IN 'T VOLKSGELOOF.

IN den kalender der Katholieke Kerk is de vijfde dag van Augustus gewijd aan *Maria ad Nives*, d.i. Maria ter Sneeuw, Maria zur Schnee, Notre Dame aux neiges. Volgens „Levens der Heiligen enz.“, naar het Fransch door E. S. van der Haagen, leefde te Rome een echtpaar, gesproten uit Patricisch geslacht, hetwelk een zeer godsdienstig leven leidde. Daar hun huwelijk niet met kinderen gezegend was, begeerden zij hun schatten in dienst der Kerk te besteden en een heiligdom te stichten, welks plaats door een wonder werd aangewezen. Terwijl in de eerste dagen van Augustus de zomer zich door buitengewone hitte deed gelden, viel op een plek op den Esquilijnschen heuvel een groote hoeveel-

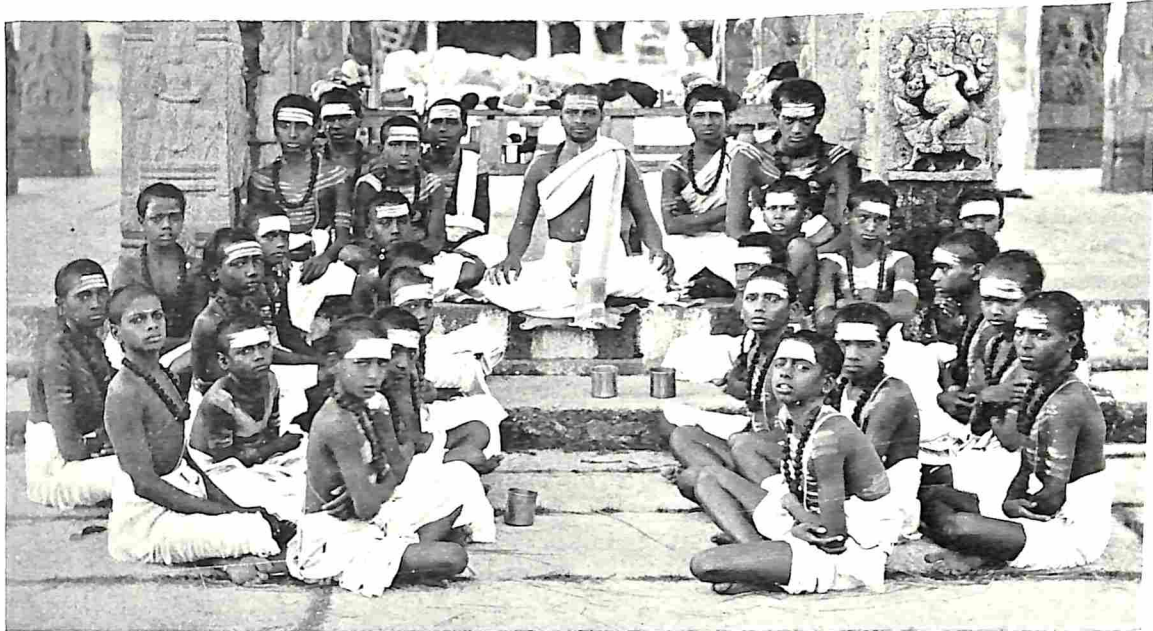
heid sneeuw, welke aanstonds den vorm aannam van den grondslag eener kerk. Deze aanduiding was voor den Patriciër § Joannes voldoende om hier een heiligdom te doen verrijzen, hetwelk in het jaar 444 door Paus Sixtus III werd ingewijd en voortaan bekend stond onder den naam „Maria ad Nives“. Een dergelijk wonder wordt ook van andere kerken verhaald, terwijl zich o.a. een heiligdom, aan „Marie aux neiges“ gewijd, bevindt te Nivelles, welke naam in dit verband wel geen nadere verklaring behoeft. ☒ Naar aanleiding van het bovenstaande zij hier herinnerd aan de legende omtrent het ontstaan der stad Hildesheim, volgens welke Koning Lodewijk de Vrome, toen deze, op een rit door het woud, afsteeg om zich „die Füsse zu decken“, zooals ook de Oostersche uitdrukking luidt — vergelijk 1 Samuël 24 vers 4 — en het Mariabeeldje, dat hij steeds aan zijn hals droeg, op een steen zette, niet meer bij machte was het van die plaats te verwijderen. Nadat hij gebeden had

wat hij moest doen om zich zijn kostbaar bezit weder te kunnen toeëigenen, vernam hij een stem, die hem gelaste op de plek, waar sneeuw zou vallen, een kerk ter eere van Maria te bouwen. Toen inderdaad de vlokken neervielen, riep hij „dit is Hilde sneeuw!“ De stad, welke later, met het heiligdom als middelpunt, ter plaatse verrees, draagt nog altijd den naam van Hildesheim. Terecht merkt Knappert in zijn „Folklore“ op, dat Lodewijk de Vrome nog niet zulk een goed Christen en Mariadienaar was of hij denkt, bij 't vallen van de sneeuw, dadelijk aan Hilde. En nu moge Adolf Vogeler, in zijn tooneelspel „Das Wunder vom Rosenstock“, den stadsnaam laten afstammen van Hilde, de dochter van een Saksisch edelman, wij zijn echter geneigd bij de vrouwenfiguur, welke Hildesheim's wapen siert, eerder dan aan deze jonkvrouw, aan Holda te denken. ☒ Wat toch is het geval? Verschillende

functiën en attributen der oude godin Holda gingen na de invoering van het Christendom op Maria over. Holda gold als godin van vegetale en animale vruchtbaarheid, van geboorte en dood, van den huiselijken arbeid en van wind, sneeuw en zonneschijn. Als het sneeuwt zegt men in sommige streken van Duitschland „Frau Holle schüttet ihre Bette aus und das sind die Federn, die herum fliegen” of ook „sie süpfet ihre Gänse.” Sneeuwvlokken en wol werden reeds in den Joodschen Psalm — 147 vers 16 — met elkander vergeleken, waar het heet: „Prijs, Sion, uw God, die sneeuw geeft als wol!” De Duik Almanak teekent bij den datum van 5 Augustus aan: „De Brusselsche spellewerkings plachten van de sneeuwwhitheid van hun werk O.L. Vrouwe ter Sneeuw aan te bevelen”. Of zich hier de invloed van Holda als beschermster van den huiselijken arbeid deed gelden of de reinheid der sneeuw aanleiding tot die gewoonte werd, is moeilijk te beslissen, al is zooveel zeker, dat Holda zich, volgens 't geloof der Duitschers, met spinnen onledig hield, terwijl ook van O.L. Vrouwe gezegd wordt:

Maria die conde spinnen
dat vrouwelijc,

met welke capaciteiten de Deutsche benaming Mariënfaden, voor onze herfstdraden, verband houdt. ☼ Dat in Engeland een „huwelijk in de sneeuw” als een gelukkig voorteken voor het echtelijk leven wordt beschouwd — hetgeen

MENSCH EN GODSDIENST IN HINDOESTAN.
EEN INDISCHE „GOEROE” — GODSDIENSTLEERAAR — TE MIDDEN
ZIJNER JONGEREN.

den vliegenier John Heide er toe bracht, toen er geen heusche sneeuw viel, uit de hoogte een paar zakken witte snippers op een hem bevriend bruidspaar uit te storten — vindt zijn oorzaak in de voorstelling van Holda, die de sneeuw geeft en ook de vruchtbaarheid schenkt. Dat ook van Holda de invloed van den wasdom van het koren op Maria is overgegaan blijkt o.a. uit het verhaal, dat Maria ergens in den Elzas midden in den winter uit de sneeuw drie korenaren deed opschieten op de plek, waar zij wenschte dat een heiligdom gesticht zou worden. Daarom draagt het Mariabeeld van Kirchenthal drie korenaren in de hand, terwijl een der oorspronkelijke aren, naar men wil in de schatkamer der kerk bewaard wordt. — Elders heeft Frankrijk zijn Notre Dame des trois Epis. ☼ Wat eindelijk de plaats betreft, welke de sneeuw in de Volksweerkunde inneemt — welke laatste geacht kan worden gebaseerd te zijn op de ervaring van vele eeuwen van landbouwers, herders, schippers, visschers enz., wier dagelijks in aanraking komen met de natuur hun waarnemingsvermogen oefende — deze leeren wij inzonderheid kennen uit tal van zoogenaamde „weeregels”, welke intusschen vaak verre van onfeilbaar blijken te zijn en van welke hier ten slotte enkele volgen, zooals ik die in een Duitschen maandkalender vond:

Steckt die Krähe zu Weihnacht im Klee
Sitzt sie um Ostern oft im Schnee.

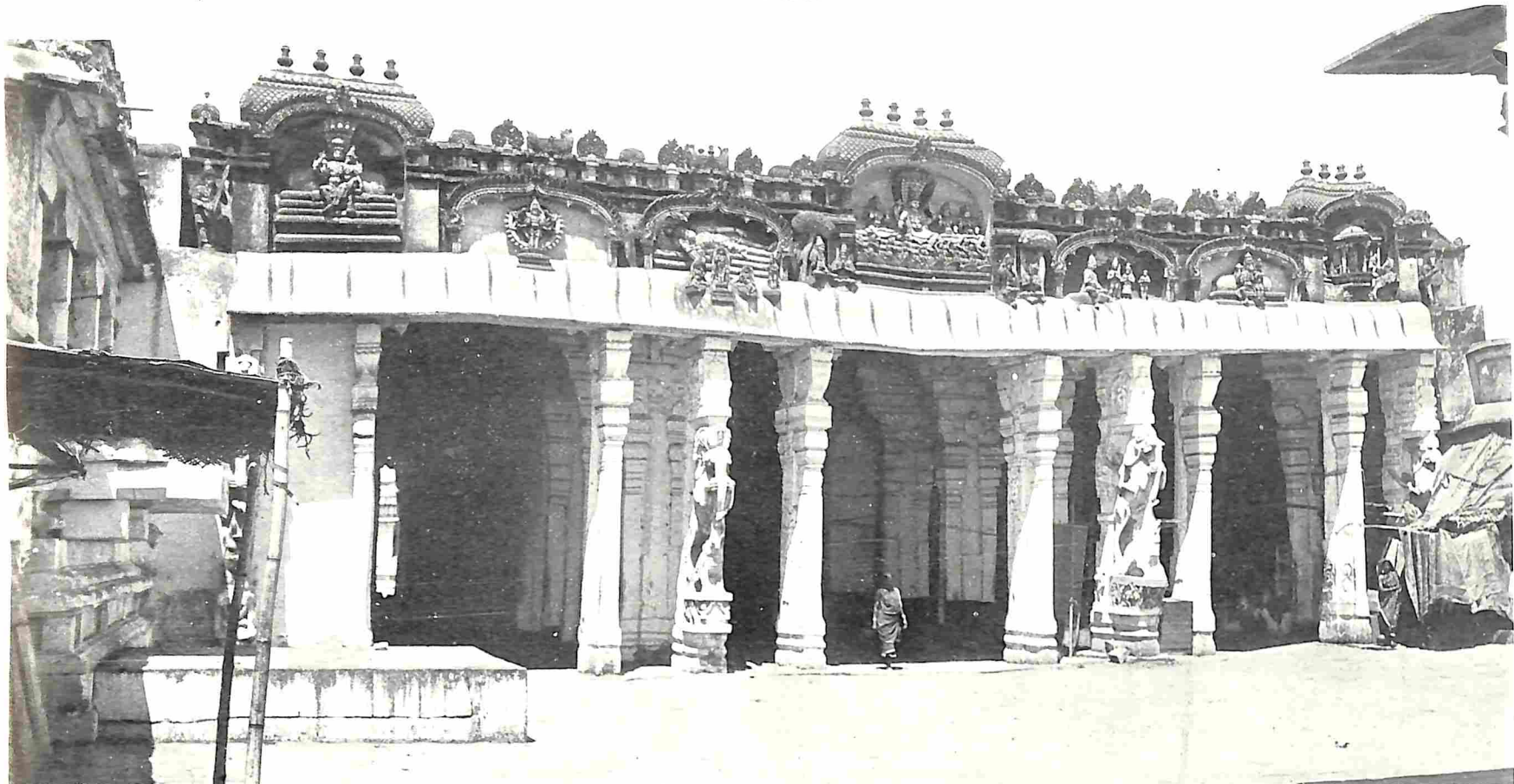
Auf kalten December mit tüchtigem Schnee		Folgt ein fruchtbares Jahr mit reichlichem Klee
Viel und langer Schnee		Giebt viel Frucht und Klee

Januar warm, dasz Gott erbarm.
Viel Regen, wenig Schnee
Thut Aeckern und Bäumen weh.

☼ Moge de Volksweerkunde blijken het hier „bij het rechte einde” te hebben, dan verheugen wij ons in een vruchtbaar 1924. ☼ Prosit!

F. W. DRIJVER.

ZOOALS van-zelf-spreekt kan een onderwerp, zoo als zieleven als de van beteekenis berstende woorden, hierboven gegeven, door dezen schrijver ter dezer plaatse slechts lichtelijk beroerd worden. De Westerling, die zich in Hindoestan ophoudt en er menschen en leven nadenkend gadeslaat, moet door de gedachte worden getroffen, dat het leven op een andere planeet, schoon in vele opzichten dan dat der aarde, nauwelijks meer van het menschenleven, dat hij tot nu meeleeft, kan verschillen dan dat, waarin hij zich thans beweegt en zich verenzaamd gevoelt. De omringende natuur is onzegbaar weliger en schooner; de hemel des daags vol dreigend zonnegeweld, doch die des nachts van niet onder woorden te brengen troost en bemoediging, zoo rijk immers aan onverklaarbaar leven, dat de ziel hemelsche fluisteringen meent te vernemen, en de lang-uitschietende sterrenstralen te lokken schijnen naar omhoog; in de boomen, soms van ongekenden rijkdom, in de struiken, altijd van ondoordringbare dooreenmenging, verneemt hij de zware of gelispelde geluiden eener dierenwereld, welke dreigt door haar kracht en lokt door haar schoonheid, en de menschen om hem heen, bruin en naakt, slechts door enkele wapperende doeken gedekt, schijnen hem toe vreemdsoortige buitenwereldsche wezens te zijn, met wie hij slechts gemeen heeft de uiterlijkeheid, en deze nog zoo verschillend, dat hij terzelfder tijd zich tot hen voelt aangetrokken en afgestooten. Soms denkt hij zich waarlijk reiziger op een vreemde planeet. ☼ Het is een droefgeestige gedachte van den Engelschen schrijver Rudyard Kipling, toch zelf in Hindoestan getogen, schoon van Britsch overheerschersras, uitgesproken in zijn „O, West is West en Oost is Oost, en nimmer zullen die twee zich verstaan”. Wij, Westerlingen, kunnen het Oosten wel aan onze systemen en zienswijzen onderwerpen, daardoor het leven der menschen afleiden van eigen aard en eigen natuur, maar het gevolg is slechts onnatuur, huichelarij, geweld, door Christelijke ethiek goed gepraat, en wanbegrip over en weer. Dit wordt dan kolonisatie en beschaving genoemd. In waarheid is het verbastering en bederf. Hier laat de redactie van „Buiten” mij enkele plaatjes uit Hindoestan zien, en verzoekt mij daarbij iets te schrijven, en ik zet boven dit stukje een titel, welke den arbeid van een menschenleven en tien dikke boekdeelen doordringende studie zou kunnen aanduiden. Immers het leven in Hindoestan kan niet beter vergeleken worden dan bij een dier reusachtige Indische vruchten, groot als een menschenhoofd, vol van het saprijkste vleesch of de verkwikkendste sappen, zoo gevaarlijk echter voor den Westerling, welke er zich aan te buiten gaat. ☼ Maar de denkende Westerling kan niet anders dan zich te buiten gaan aan het welige en rijke Oostersche denkleven: hij zwelgt er vele jaren later nog van n. Zie, vraag ik mijn lezer van „Buiten”, zie eens met aandacht het plaatje aan, hier gegeven van den Indischen godsdienstleeraar in den kring zijner jongeren. Zie die gezichten. Leest gij daar niet een geheel zieleven in? Daarin is alles: niets menschenlijks is aan deze meest jonge gezichten vreemd, ook niet het onnietde spot, niet de wantrouwen, niet de haat, niet de dreiging, heen, het blijde levensgenot, dat, het leven der tastbaarheid genietende, bereid is voor hen die zich aan het onzichtbare

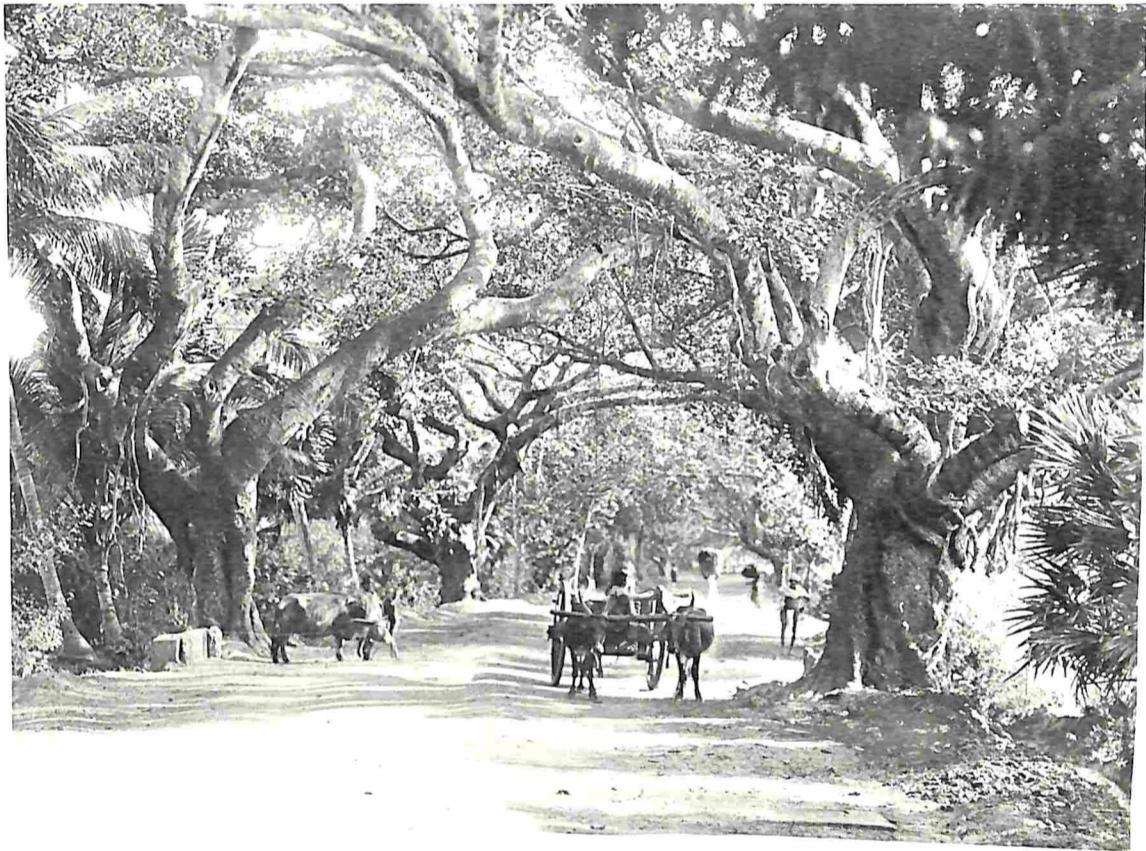

MENSCH EN GODSDIENST IN HINDOESTAN. TEMPELVOORHOF.

leven vroom onderwerpen. Zie den breeden, genoeglijken, zinnelijken glimlach van dezen godsdienstleeraar, die, tusschen der zijnen, „sich breit macht” in volle zelfbewustheid zijner geestelijke meerderheid. Wat zal hij dezen jongen mannen om zich heen onderwijzen? Wij achten het bijgeloof, doch hij zal u hetzelfde zeggen van uwen godsdienst; wij noemen het fantasie, doch hij meent, dat onze wetenschap voor het leven eer minder dan meer waard is; wij spreken van zijn zinnelijkheid en hij werpt ons onze huichelarij voor. Wij achten deze halfnaakte menschen ver beneden ons, doch zij achten zich reeds besmet door ons naderen, door onzen adem, dien zij verre mijden; wij zijn in hun land om hun „behoefden” te doen kennen, waarin onze industrie dan tegen behoorlijke winst, waarvoor wij hen aan harden arbeid zetten, zal voorzien; doch zij beweren, dat zij daar boven verheven zijn, en er niets van willen weten. Ja, zij minachten hun soortgenooten, die zich aan onze zelfzuchtige verlokkingen weg-schenken. „O, West is West en Oost is Oost, en nimmer zullen die twee zich verstaan.” ☼ Maar zie dan toch, lezer van „Buiten”, dit plaatje van den godsdienstleeraar en zijn discipelen eens aan, aandachtig! Het zijn bruine menschen, hun huidskleur is van de zachtste koffiekleur en men voelt er den zonnegloed in van eonen eeuwen. Slechts een dier gaas-achtige doeken omhult hunne lendenen in vele plooiën, weefsel, zoo dun als waarvan het Oosten, lang voor het Westen, de vaardigheid verstond, zoo dat de benamingen „gaas” en „moeselen” zelf reeds Oostersch van afkomst zijn, zooals het Fransch „calicot” tevens. Zij hebben een koord om het lijf, bewijs dat zij in hun godsdienst aanvaard zijn, en een snoer kralen om den hals, waarvan de Roomsche rozenkrans een navolging is, welke zij bij de gebeden door de vingers laten glijden, juist zooals bij het bidden van den Paternoster, wij. Het haar kort geschoren op den schedel, het voorhoofd bestreken of beteekend, evenals de borst met asch van koemest; de stoffelijkheid van het huns inziens heiligste dier op aarde, waarmee zij terzelfder tijd eigen stoffelijkheid te kennen geven, doch tevens hun onderworpen-zijn aan wat heilig door hen geacht wordt. Hier zitten zij neer, gehurkt op eigen beenen, de handen in rust op hun schoot, glimlachend, bespiedend, argwanend, doch verre van verlegen, zelfbewust en trotsch haast, en ik kan niet nalaten hen van een bijzondere menschen-schoonheid te vinden ondanks dat de een scheel ziet en de ander lijkt te slapen. ☼ Wat is hun godsdienst? Bijgeloof, beweert gij. Maar zij beweren dit van onzen godsdienst ook. Wij zouden een beroep moeten doen op Japanner of Chinees — en dan waarschijnlijk in het ongelijk worden gesteld! — om onpartijdig te hooren beslissen, welke van de twee groepen recht heeft de ander in godsdienstleven voor minderwaardig te achten. In ieder geval zijn zij in het hunne tevreden en gelukkig. Zij verlangen niet ons te bekeeren,

slechts door ons in hun godsdienst met rust te worden gelaten, en dat wij denken aan Rousseau's woord „*Je pense que solliciter quelqu'un de quitter la religion où il est né, c'est le solliciter de mal faire, et par conséquent faire mal soi-même*”. Hun godsdienst is een verheerlijking der natuurkrachten, verpersoonlijkt in wel is waar voor het stoffelijk oog onzichtbare wezens, half-mensch half-dier, welke door verbeelding en kunst der menschen in klei en kleuren toch voor het oog wel zichtbaar gemaakt kunnen worden, zoo dat de mensch, onbeholpen en van de natuurkrachten volstrekt afhankelijk wezen, hen kan aanbidden en vereeren. Allereerst is daar dan de regen, die in dit heete land moet worden aanbeden, en gelijk met den regen het vuur en de Zon. Wat is in deze levensopvatting bijgeloof? ☼ Het fundament van den Christelijken godsdienst, erkennen ook deze menschen in ons „God is een Geest en die hem aanbidden moeten Hem aanbidden in geest en in Waarheid”. Kunnen menschen zich echter ooit losmaken van hun stoffelijkheid? Immers niet anders dan in hun waan! En wat beteekent voor hen de „Waarheid”, als Pontius Pilatus reeds Christus deze vraag stelde en er zelfs in dat tragisch verheven oogenblik geen antwoord op ontving? De Hindoe-godsdienst is ontleend aan de Veda's, en deze gedichten, drie duizend jaren oud, bevatten een wetgeving, zooals die van Mozes. Vergeet niet dat het geestelijk leven der Indische menschen aan dezelfde geestelijke bron is ontleend als het primitieve onze. Het denken van het Arische ras heeft zijn stempel ook op hun ziel gezet, en zij achten zich daardoor, in tegenstelling van de in Indië 't vroegst aangetroffen en naar de Koromandelkust terug gedrongen Dravidiërs, „tweemaal geboren” en hebben zich verdeeld in vier kasten: de Brahmanen, die de denkers en dichters zijn en de traditiën in stand houden; de Chsjattrija's, bijgenaamd de Rasjpoets, die de overleveringen als strijders verdedigen, en beweren bij uitnemendheid van koninklijke afstamming te zijn, en de Vaisjas, die als landbouwers en kooplieden zorgen voor aller stoffelijke nooden, waarvoor de Soedra's dan hebben te zwoegen, rijk toch en voornaam ook deze, immers in het bezit eener „kaste”. De door hen verachte Pariah's gelden niet meer dan de dieren, met uitzondering van de Koe, die geen dier doch een god wordt geacht. ☼ Dit alles is in zijn oorsprong drie duizend jaar oud en thans ook wel zeer verbasterd. De tegenwoordige Hindoe-godsdienst is een verklaring van het Brahmanisme: Brahma de alles en allen doordringende geest, wiens drie manifestatiën zijn „de Schepper”, „de Handhaver” en „de Verdelger”; Brahma, Visjnoe en Sjiva. De eerste wordt voorgesteld met vier hoofden en vier armen, waarin hij de Veda's houdt, een lepel dienende voor de lichamelijke reiniging en het waschvat, dat daarbij behoort, tevens de rozenkrans, welke de gebeden begeleidt. Saraswati is Brahma's gemalin. Want althans

de Oostersche goden zijn gepaard, gelukkig. Zij berijdt een pauw en bespeelt een luit, immers zij de godinne der muziek, der taal, der kunsten, der wetenschappen. Allereerst is zij, de lieve, genadig voor den leugen. Hoe zou zij dien niet vergeefflijk achten, wijl de menschen, ondanks duizenden en nog eens duizenden jaren zoekens, nog steeds niet achter de waarheid zijn, al verbeelden zij zich van wel. ☞ Visjnoe houdt een werpschijf in de eene hand een schelp in de andere; een knods in nog een en een lotus in wederom een hand. Zijn gemalin is de aanvallige Lachsmi, die rust op den slang der Eeuwigheid, gedragen door een lotusbloem. Deze goden en godinnen worden aanbeden, doch geen hunner zoo innig, zoo volkomen overgegeven van ziel, als Sjiva, den „Grooten god”, die „de Verwoester” „de Verdeler” is. Zijn gemalin mag Parvati, de godin der schoonheid zijn, juist daarom is Sjiva gevaarlijk. Want gevaarlijker voor den armen, zwakken mensch is er niets op aarde dan de Schoonheid, die hij zoozeer liefheeft. Zij is ook Doerga of Kali genaamd, immers dan zeer vreeselijk, verschrikkelijk; Kali, die slechts verzoend kan worden door offers van bloed. God Sjiva houdt in zijn vier handen een drietand, een antilope, een streng om zijn belagers en vijanden te binden, en een soort van handtrommel, waardoor hij zich aankondigt met vreeselijk geluid. Om de leden draagt hij de huid van een tijger. Nu eens Verdeler, dan Herschepper, is Sjiva vooral te vreezen, tezamen met zijn gemalin Kali. Gepaard, deze goden en godinnen van Hind, bezitten zij ook telgen en de goden-familie is in de fantasie der menschen te talrijk om hier te kunnen worden beschreven. ☞ Het is hier ook niet de plaats op een en ander breder in te gaan, wijl „Buiten” er allermint ruimte voor heeft. Indien de lezer het geveene kinderlijk, verwerpelijk van zinnelijkheid, verre beneden den leer van het Christendom zou willen noemen, zal hij niet worden tegengesproken, te minder wijl men weet hoe zeer de Christenen hun godsdienst strengelijk eerbiedigen vooral in de toepassing van het woord: „Hebt uw naasten lief”. De godsdiensten zijn wat de menschen zijn, die hen aanhangen, en wel moet de Westering volslagen onwetend zijn van het leven, die gelooft, dat de Christelijke godsdienst in de toepassing van allen, die zich Christenen noemen, steeds staat boven de toepassing van allen die zich gelukkig achten den Hindoeschen godsdienst te mogen belijden, welke hen met het leven verzoent, zooals de Natuur van hun land het wil, dat zij zullen leven. Ik verzoek den lezer nu nogmaals de gezichten van den Indischen „goeroe” en zijn volgelingen aan te zien. Laat hij niet vergeten, dat vooral in Hindoestan de arme menselijkheid twee zijden bezit: arm, in haar tastbaren en ontastbaren rijkdom: de zeer zinnelijke en de volkomen onzinnelijke toepassing. Want de „Askese”, het leven der onzinnelijkheid, is uit het Oosten. Zijn derhalve deze menschen verslaafd aan de zinnen of wenden zij zich daarvan af, en zoeken zij het ontastbare leven? Zie, Westering in Hindoestan, voor zooveel uw oog het wàagt, op naar den strakken, dreigenden hemel des daags, waarin, behalve in de geweldige regenseizoenen, geen wolk uw blik tegemoet komt, waarin slechts strakke rust, goddelijke versterving is waar te nemen, en vergelijk dezen hemel in gedachten met den lief-bewolkten heerlijken zomerhemel van uw land, waarin alles u herinnert

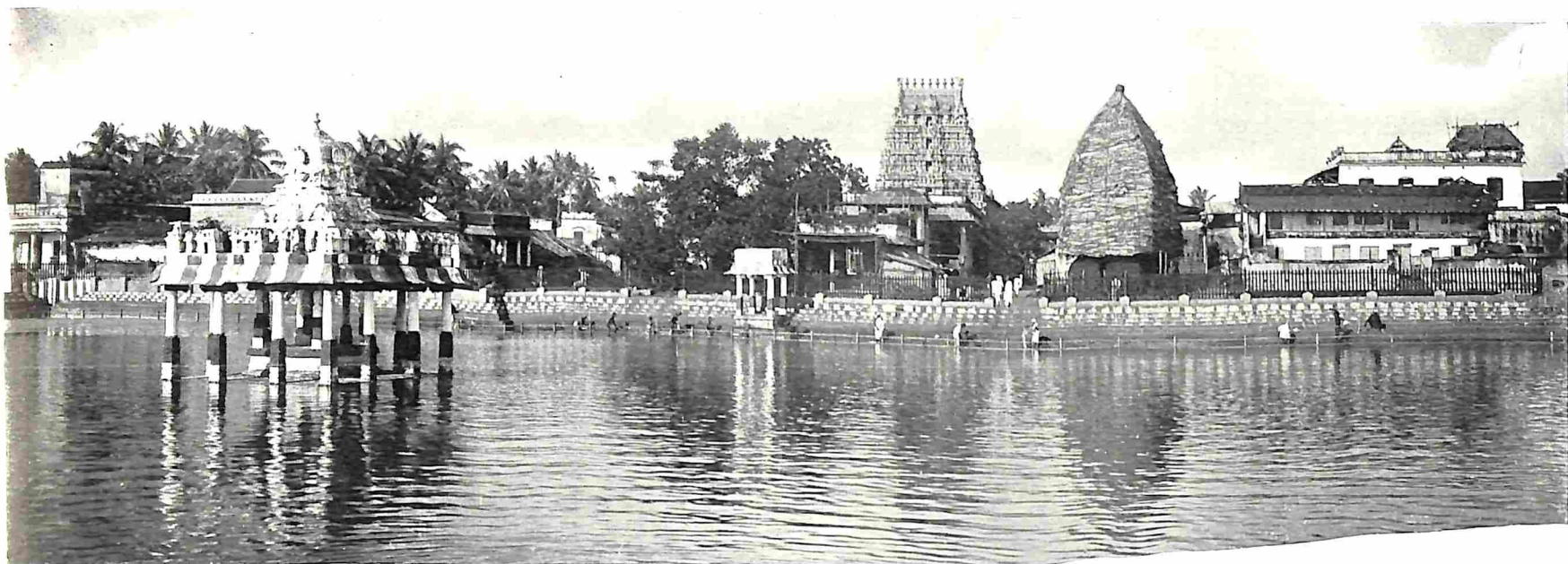

MENSCH EN GODSDIENST IN HINDOESTAN.
LAAN VAN BANYANBOOMEN BIJ MADRAS, IN NEDERLANDSCH-INDIË
„WARINGINS” GEHEETEN.

aan onrust, voortgaan, verandering, wèggaan. Maar deze Oostersche hemel zegt u, dat hij van eeuwigheid tot eeuwigheid blijft hetzelfde, onveranderlijk blijft boven alle menschelijk denken uit, en gevoel u dan eens niet verslagen door uw geringheid. Maar zie ook op naar den nachthemel en voel U-zelf dan eens niet te behooren tot het leven van daar omhoog; voel U-zelf eens niet opgetogen! Onmogelijk! Gij zijt van het eigen leven dier sterren, gij zijt van het eigen onbereikbare. Want dit onbereikbare is niet langer onbereikbaar voor U; gij draagt het in uw eigen zinnelijkheid. O, de heilige aanbidding, die dan, woordeloos, uit uw ziel opstijgt naar dat leven omhoog; gij hebt het in het leven des Westens nooit gekend, gij zult het er nooit kennen, gij zult daar nooit waarachtig weten wat godsdienst, wat vroomheid, wat versterving der aarde beteekent, en deze bruine menschen, wier zinnelijk leven u soms bedwelmt, deze menschen kennen dezen sterrenhemel van kindsaf worden er alle nachten naar verwezen, alle dagen aan herinnerd en... zie den zachten, zinnelijken glimlach op de lippen van den „goeroe” te midden zijner jongeren. Hoe heeft hij den sterrenhemel aangezien en er ook de heiliging des levens in gevonden, en weet hij zinnenleven te verzoenen met Askese. ☞ Neen, ik mag hierop niet verder doorgaan moet mij aan de boeien mijner herinnering aan het leven

in Hindoestan ont-rukken, en denken, zàlig denken, daarin eens twee jaren lang te hebben mogen leven. „Die in Italië geleefd heeft”, zei Goethe, „kan zich daarna nimmermeer volkomen ongelukkig gevoelen.” In rijker mate geldt dit voor het leven in Hindoestan, door verdwaasde Engelsen, uit op groot gewin, „the land of regret” genoemd. „Berouwland”: Hindoestan! Berouwland, het land dier wonderlijke rijke tempelgebouwen, zoo overdadig in hun schoonheid, dat wanneer gij ze in uw herinnering met de Grieksche tempels vergelijkt, zoo verheven van eenvoud deze, gij u opnieuw afvraagt of,

indien het heiligdom van Zeus bij Athene een tempel is, en dat van Parthasarathy in Madras, het oude Athene en het tegenwoordige Madras, hoezeer ook ver van elkaar liggende, wel van één zelfde kleine wereld kunnen zijn? In vergelijking van andere voorhoven is de op blz. 45 afgebeelde nog eenvoudig; het beeldhouwwerk aan andere tempels is sche weelde er weg mee weten. Het is ook niet, dat hier deze doch wijl deze tempelvoorhof wèl de echte achtergrond vormt van de menschen en hun godsdienst, voor wie hier een oogenblik uw aandacht wordt ingeroepen. Van andere in kleur zoo saffiergroen, dat gij zoudt denken: het ware is alles wat door menschenhanden in Hindoestan is gemaakt niet op duizenden mijlen vergelijkbaar met de verheven volstrekt aanbiddenswaard. Zie voor u in werkelijkheid de boomen, en tracht uwe lippen dan los te maken uit de beniet op heel de wereld. Geen wonder, dat de menschen, die hen zien groeien, vol eerbied hen naderen en hun offeranden

MENSCH EN GODSDIENST IN HINDOESTAN. HEILIGE TEMPELVIJVER TE MADRAS.

wijden alsof ook zij een tempel zijn. De reeds gecultiveerde natuur op Java, hoe weergaloos rijk ook, heeft niets dat met den Hindoestaanschen banyanboom is te vergelijken, wijl de bevolking er, Mohammedaansch van godsdienst, schoon dan met Hindoesche kern, de goddelijke schoonheid van den „waringin” niet beseft. En wat zullen wij, Hollanders, schoon stichters van den Buitenzorgschen Plantentuin, weergaloos in zijn soort, voor gewijden eerbied doen blijken voor den banyanboom, of „waringin”, zoolang wij er niet een tempel in eerbiedigen? Er was juist in den Buitenzorgschen Plantentuin een laan van „waringins”. Niet zoo schoon als daar groeien in het veelgodige Hindoestan. De vorige G. G. heeft die laan laten weghakken omdat de eerbiedwekkende boomen zijn Excellentie het uitzicht verhinderden! ☞ Zie van den banyanboom hier de reuzentakken omhoog stijgen, alsof zij, eeuwenoude gebogen eiken, ontspringen aan den vadereik. Denk daarbij, dat deze takken haar luchtwortels uitschieten en laten hangen tot zij den bodem, waaruit vader banyan ontsprong, hebben bereikt. Dan schieten die daarin vast en worden boomstammen op hun beurt, en zoo, als de menschenhand dit niet verhindert, zal er van één stam een heel bosch groeien, wijd in het rond en alles overdekken met zijn geheimzinnig vliegend, kruipend en springend dierlijk leven, waarin Visjnoe de Schepper en Sjiva de Verdelger, beurt om beurt, uit het leven den dood doet ontstaan en uit den dood het leven, tot het jaar overgaat in de eeuw en de eeuw in de eeuwigheid, en er van den mensch, die van den boom het eerste ontkiemen ontwaarde niets, niets, niets over is, zelfs niet de herinnering.... „men zoekt.... en vindt zijn standplaats zelfs niet meer”, zooals de Psalmist zingt.

MAURITS WAGENVOORT.

DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN Mr. SERLES

4) door W. B. M. FERGUSON.

COMMISSARIS Cary bevestigde de verklaringen van Miss Gregorie en Evans, voor zoover hij daartoe in staat was. Zijn ondervraging ging ongeveer als volgt: „Toen u bij uw eerste bezoek den salon binnenkwam, hebt u toen nauwkeurig de kamer onderzocht?” „Neen, ik had daar geen reden voor.” „Zelfs toen Mr. Serles wegging om de lijst te halen, hebt u niet rondgekeken?” „Nu ja, zoo oppervlakkig, zooals men doet als men wachten moet. Maar het vertrek was halfdonker en ik kon niet veel zien. Miss Gregory was er toen nog niet en de bureaulamp brandde dus niet, zoodat het bijna geheel donker was in de kamer. Als u bedoelt of ik in den schoorsteen heb gekeken of onder de sofa gezocht, dan kan ik zeggen, dat ik dat zeer zeker niet gedaan heb”. „U geeft dus toe, dat er in een van beide kamers iemand verscholen had kunnen zitten, zonder dat u er iets van gemerkt hadt”. „Dat zelfde zou men van iedere kamer en van iederen bezoeker kunnen zeggen, onder dezelfde omstandigheden. Ik ben er niet heengegaan in de verwachting, dat er een moordaanslag op Mr. Serles zou worden gepleegd”. „Niemand denkt er aan, uw activiteit in twijfel te trekken, Commissaris”. „Neen, maar iemand in mijn positie vindt het

een ellendig idee, dat hij wellicht een moord had kunnen voorkomen, als hij eens goed om zich heen gekeken had. Ik geloof ook niet, dat er in een van beide kamers een man verborgen zat. Het is heelemaal niet waarschijnlijk”. „Maar u moet toegeven, dat de mogelijkheid bestond?” „Ja, als u 't zoo stelt, moet ik dat wel toegeven. Wat mij betreft, hadden er wel een dozijn menschen in de bibliotheek verborgen kunnen zitten, want ik had geen aanleiding daar binnen te gaan”. „Hebt u eenige reden om te gelooven, dat de inbreker, of inbrekers, die onlangs Mr. Serles bestolen hebben, opnieuw een inbraak wilden plegen?” „Neen, dat acht ik niet waarschijnlijk”. „Had Mr. Serles op eenige wijze aanleiding gegeven tot wraakgedachten hunnerzijds?” „Niet zoover ik weet, behalve dat hij een belooning had uitgelooft voor het terugbrengen van zijn smaragden-verzameling — als u dat een reden tot wraak zou willen noemen. Had ik gedacht, dat hem enig gevaar dreigde, dan had ik een van mijn beste mannen aangewezen om het huis te bewaken”. „Er was dus geen speciale bewaking op dat oogenblik?” „Niet van mijn sectie. Wij weten, dat in dergelijke gevallen inbrekers niet tweemaal op dezelfde plaats komen. Zij hadden die buurt zowat afgewerkt, want er werd te scherp op ze geloerd. Die duiken nu weer in een ander deel van de stad op — of misschien in een heel andere stad — als wij ze vóór dien tijd niet gesnapt hebben. Natuurlijk had de agent, die daar de ronde deed, opdracht goed op te letten; en bovendien is er een man van den particulieren bewakingsdienst, die om zes uur komt”. „Wie is de agent, die daar de ronde doet?” „Brigadier Hayes, een der beste mannen van het corps, die al gedurende tien jaren aan mijn sectie verbonden is”. „Op welk uur, ongeveer tegen den tijd, dat de misdaad gepleegd is, is hij Mr. Serles' huis voorbij gegaan?” „Half zes en weer om zes uur. Toen ik naar het huis terugging, ontmoette ik Hayes op den hoek van Fifth Avenue. Hij kwam juist de straat uit”. „En heeft hij niemand gezien, die daar rondslenterde of zich op verdachte wijze ophield?” „Neen; als dat wel het geval was geweest, zou hij hem gezegd hebben dat hij moest doorloopen, of hij had hem gearresteerd”. „Is hij het huis voorbij gegaan om vijf uur?” „Neen; om half vijf toen hij naar Eleventh Street liep om het brandalarmtoestel in werking te brengen. Het was een tamelijk groote brand; en hij had zijn handen vol om de menschen op een afstand te houden, tot ik een extra agent zond om dat werk van hem over te nemen”. „Wat is uw theorie omtrent de misdaad?” „Dat kan ik op het oogenblik nog niet zeggen”. ☞ Na ernstige beraadslaging kwam de jury tot de stereotype en duidelijke uitspraak, dat Theodore P. Serles vermoord was door een of meerdere onbekende personen.

IV.

☞ Dit was dus de geheimzinnige moordzaak, die de New-Yorker politie ter oplossing werd gegeven, die het geheele land in spanning bracht — waarbij zich partijen vormden — en waaraan, in plaats van na korten tijd verdwenen te zijn, in alle kranten lange artikelen gewijd werden, lang nadat de gewone moorden al weer vergeten zijn. ☞ Er waren menschen — en vooral vrouwen — die Miss Gregory schuldig achtten en die het een schandaal vonden, dat de jury die bij de lijkschouwing uitspraak had gedaan, haar niet in voorloopig hechtenis

had laten nemen. Anderen waren van meening, dat Harold Warburton de misdadiger was; terwijl Evans, de butler, ook door heel wat menschen van de misdaad beschuldigd werd. Het kalmste en minst bevooroordeelde gedeelte van het publiek helde over naar de meening, dat de moord het werk van een inbreker was. ☞ Ongetwijfeld had die laatste overweging ook gewicht in de schaal gelegd bij de jury en had het zijne er toe bijgedragen om te bewerken, dat Miss Gregory een vervolging was ontgaan. Het was duidelijk bewezen, dat het niet slechts mogelijk was dat een moordenaar in den salon verborgen was, tijdens het bezoek van Commissaris Cary, maar bovendien, dat een indringer, na zijn vertrek, door middel van valsche sleutels de straatdeur kon zijn binnengekomen, zonder dat Evans er iets van gemerkt had. ☞ Dan bestond nog de mogelijkheid, dat hij door de salondeur was binnengekomen. Van half zes tot zes uur 's avonds is in begin Maart gewoonlijk een tijd dat het nog niet heelemaal donker is en dat de straatlantaarns nog niet branden. Dit was ook het geval geweest in de buurt van de Tiende Straat op den bewusten avond; en dus zou het een indringer mogelijk geweest zijn Mr. Serles' huis binnen te gaan, zonder dat hij van de straat af gezien werd. ☞ De dokter van den lijkschouwer had vastgesteld, dat Mr. Serles binnen enkele seconden gestorven was en vóór hij den tijd had gehad een kreet te geven. Hij was een zwak gebouwd man met een dunnen hals

en on-ontwikkelde spieren. Uit de blauwe vlekken op de keel bleek, dat het slachtoffer van achteren was aangevalen. Dit versterkte de veronderstelling, dat hij gedood was, terwijl hij in den leuningstoel bij het vuur zat. ☞ Men zal zich herinneren, dat Evans verklaard had, dat hij Mr. Serles had zien rooken om tien minuten voor zessen en dat Miss Gregory dit bevestigde. Om zes uur was Mr. Serles dood en lag de sigaar op zijn schoot. Het gebeurt zelden, dat de tijd waarin een moord gepleegd is, zoo nauwkeurig kan worden vastgesteld, terwijl op een paar

meter afstand iemand zat, die beweert van de heele zaak onkundig te zijn. ☞ Maar, niettegenstaande den eigenaardigen toestand waarin zij zich bevond, had Miss Gregory een heel gunstigen indruk op de jury gemaakt. Ze was een uitstekend getuige gebleken — kalm, duidelijk, beleefd. Men moest wel aannemen dat zij de waarheid sprak. Als ze niet gehoord had, dat Evans de salondeur binnen trad, volgde hieruit vanzelf, dat zij ook den vermoedelijken moordenaar niet had hooren binnenkomen; want, in tegenstelling met den butler, zou deze zijn uiterste best gedaan hebben om niet gehoord te worden. ☞ Ofschoon Miss Gregory niet vervolgd werd, beteekende dat niet, dat de politie verder geen aandacht aan haar wijdde. Verre van dien. De zaak was nog pas in haar begin-stadium en er was geen oogenblik waarop zij, Evans en de jonge Warburton, niet scherp werden nagegaan. ☞ Den dag na de lijkschouwing ging ik naar het Serleshuis en ontmoette daar Commissaris Cary en Jimmie Blunt. Dit verhaal is geen relaas van den triomf van den scherpzinnigen, jongen reporter over de bekwame vakmannen bij het ontdekken der schuldigen. Ik weet wel, dat er heel enkele gevallen geweest zijn, waar verslaggevers de politie de baas waren; maar geloof mij, dat het maar heel zelden voorkomt, dat de amateur het van den vakman wint; en ik heb nog nooit gehoord van een krantenman, jong of oud, die knapper was dan een rechercheur als Blunt. ☞ Jimmie is geen hijgende, lompe kerel die schoenen met breede neuzen

Foto Iebelings en van der Jagt.

EEN HERINNERING AAN DE VORSTPERIODE.
EEN IJSBERG OP DE ZUIDERZEE ONGEVEER 1200 M. VAN HET STRAND
BIJ MUIDERBERG, IN EEN SPIEGELGLADDE OMGEEVING.

absoluut niet kleingeestig en zal iederen raad, die hem verstandig lijkt, met dank aanvaarden. Vindt hij ze niet de moeite waard, dan zal hij u er toch voor bedanken. ☞ Ik ben een tamelijk intelligente, bekwame en ervaren reporter — en dan zeg ik 't nog heel bescheiden — en Jimmie en ik hebben al heel wat gevallen samen behandeld. We hebben onze theorieën aan elkaars meening getoetst en zoo. We zijn iederen avond saamgekomen in zijn kamer of de mijne, en hebben bloed gezwet bij onze pogingen om de stukken van een puzzel zoo te schikken, dat ze in elkaar pasten — om een veel voorkomende vergelijking te gebruiken. Het gebeurde vaak genoeg, dat het een hopelooze taak leek; vaak genoeg wilden de stukken niet in elkaar passen of ontbraken er eenige. Jimmie en hij alleen, die er een duidelijk begrip van had hoe het beeld eruit moest zien als het voltooid was; terwijl ik vaak in het duister rondtastte, al wist ik iederen zet dien hij deed. ☞ Ofschoon ik nooit tot geheimhouding verplicht werd omtrent zijn vorderingen, was het voor mij natuurlijk niettemin een eerezaak — en laat ik er eerlijk bijvoegen, een van eigenbelang — om nooit een mijn door publiciteit ontijdig te doen springen, voor de tijd daartoe gekomen was. Daardoor had mijn blad steeds het eerste en het meest betrouwbare verslag als de slag was geslagen; en daarbij ontbrak nimmer een welverdiend compliment voor Jimmie, waar hij dagenlang plezier van had.

(Wordt vervolgd).

draagt en zijn nekharen laat wegscheren — en zoo stellen de meeste menschen zich een rechercheur voor — maar een net knap ventje, dat geëffecteerd lispelt en een lognet draagt. Men ziet hem nooit zonder wandelstok — want in bed ontvangt hij geen bezoeken — en over het algemeen maakt hij den indruk van een fat of modegek te zijn. Als u hem toevalt ontmoette — bijvoorbeeld op de paardenrennen, de paarden-tentoonstelling, of de opera die hij vaak bezoekt — zoudt u weggaan met de gedachte, dat hij een ietwat verwijfd maar aardig ventje is, die waarschijnlijk meer verstand heeft van sigaretten, het organiseren van een diner en van mooie kleeuren, dan van belangrijker zaken. Misschien zoudt gij hem ook de eer geven te erkennen, dat hij vaak geestige of scherpzinnige opmerkingen maakt; of tenminste een scherpe, juiste en humoristische opmerkingsgave bezit. ☞ En juist omdat Jimmie zijn mooie kleeuren wist te dragen en een hoogen hoed droeg en als heer wist op te treden, lag zijn voornaamste werk in de betere kringen der maatschappij — bijvoorbeeld om schijnbaar als een der gasten bij officiële gelegenheden op alles het oog te houden en bij groote recepties te waken tegen diefstal. ☞ Ik ken Jimmie al jaren; onze vriendschap dateert feitelijk nog van den tijd toen hij niet Blunt heette en hij er in de verste verte niet aan dacht zijn brood te verdienen als beroepsdetective — maar dat is in zijn persoonlijke geschiedenis — en ik had hem in vele gevallen heel wat inlichtingen te danken, die het groote publiek niet te hooren kreeg. Want hij hult zich niet in een ondoordringbaar waas van geheimzinnigheid en zijn wijze van werken heeft niets van het mysterieuze en ondoorgrondelijke. Ook heeft hij geen bijzondere ondeugden of talenten — behalve zijn genie voor het ophelderen van vreemdsoortige misdaden. ☞ Voor een beroemd detective is Jimmie dus heelemaal niet opvallend. Hij voelt absoluut niets voor de geheiligde tradities zijner prototypen in de litteratuur. Bovendien is hij